

Mary Briggs i Alice Hanse

***Play-based Learning
in the Primary School***

**Učenje temeljeno na igri
u osnovnoj školi**

SAGE Publications Ltd, 2012., 152. str.

Suvremena nastava i cjelokupni odgojno – obrazovni proces podrazumijevaju kurikulum usmjeren na dijete. U središtu nastavnih zbivanja je dijete i njegove individualne sposobnosti pa nastavnici moraju primjenjivati razvojno primjerene postupke koji uzimaju u obzir cjelokupnu ličnost djeteta. Sukladno nastavnim sadržajima učitelji planiraju strategije poučavanja u kojima dijete u interakciji s učiteljem ostvaruje aktivnu ulogu potaknutu osobnom znatiželjom. U našim priručnicima za nastavu, posebice onim namijenjenim učiteljima razredne nastave, pored ostalih strategija aktivnog učenja i poučavanja, autori predlažu učenje i poučavanje temeljeno na igri (Cindrić, Polak, 2008., Ujčić - Čučak i sur., 2010., Miklec i sur., 2013.) Nešto rjeđe nailazimo na isti prijedlog u priručnicima namijenjenim učiteljima predmetne nastave. (Svedrec, Radović, 2003., Babić i sur., 2007.) Znatiželja i potreba djeteta za aktivnom ulogom u nastavnom procesu ne prestaje niti jenjava s njegovim odrastanjem. Stoga bi igra trebala biti sastavni dio učenja i poučavanja svih dobnih skupina djece. Mišljenja učitelja praktičara o efikasnosti igre kao strategije učenja i poučavanja podijeljena su no u jednome se svi slažu: igra u nastavi ne može biti sama sebi svrhom.

Suvremene strategije poučavanja i implikacije na nastavnu praksu zaokupljaju ne samo učitelje u nas već i učitelje u svijetu. Knjiga *Play-based Learning in the primary school* autorica Mary Briggs i Alice Hansen daje nam uvid u učenje i poučavanje temeljeno na igri, prvenstveno namijenjeno učenicima osnovne škole, ali i promišljanja o primjeni ove strategije s učenicima srednje škole. (U velikoj Britaniji

osnovnu školu „primary school“ polaze učenici dobne skupine od 5 do 11 godina dok srednju školu, „secondary school“ polaze učenici od 11 do 18 godina.)

Mary Briggs profesorica je Instituta za Obrazovanje pri fakultetu u Warwicku. Interesna područja koja zaokupljaju njenu veću pozornost su mentoriranje učitelja i obrazovanje na području matematike. Dr. Alice Hansen obrazovna je savjetnica za profesionalni razvoj učitelja. Fokus njezinog istraživanja, između ostalog, usmjeren je na matematičko obrazovanje i razvoj kurikulumu.

Knjiga je podijeljena na devet poglavlja koja se tematski nadovezuju. Svako poglavlje može se promatrati i kao zasebna cjelina u kojoj su istaknuta pitanja namijenjena refleksiji čitatelja, sažetak i na kraju popis literature. U poglavljima nailazimo na primjere iz prakse, teorijske postavke, znanstvena istraživanja i studije slučaja koje potkrjepljuju određenu temu.

U prvom poglavlju autorice opisuju igru kao složen fenomen koji se može promatrati iz različitih aspekata: biološkog, povijesnog, socijalnog, obrazovnog i razvojnog. Nadalje, igra se promatra kroz socijalno/ kulturološku domenu, afektivno/emocionalnu, kognitivnu i ponašajno/ tjelesnu domenu.

U drugom poglavlju autorice navode i obrazlažu važnost premisa koje bi učitelji trebali uvažavati pri planiranju učenja i poučavanja temeljenog na igri: učenik ima kontrolu nad svojim učenjem (autonomija), učenik je kreativan, učenik istražuje, učenik rješava probleme, učenik je refleksivan (kritički promišlja o vlastitom radu) i učenik je spreman na suradničko učenje.

U trećem poglavlju dat je opis različitih tipova igara koje učitelji, sukladno navedenim premisama, mogu primijeniti u svom radu s ciljem razvoja određenih vještina. Igra postaje strategijom učenja i poučavanja. Bez obzira radi li se o grupnom ili samostalnom radu, učenje u atmosferi opuštenosti polučuje veće zadovoljstvo učenika, a time i bolja postignuća učenika. Autorice navode i opisuju deset tipova igara koje potkrjepljuju idejama i primjerima iz prakse: umjetničke igre; improvizirane dramske igre; istraživačke igre; igre s pravilima - tjelesne igre, npr. „lovice“, igre s loptom, igre koje uključuju zvuk i pokret, kompjuterske igre; integrirani pristup igrama; igre u kojima koristimo cijelo školsko okruženje i šire te virtualne geografske mape; igre repliciranja (uživljavanja, npr. u ulogu znanstvenika ili neke povijesne ličnosti); igra uloga (igrokaz); mali svijet igre (farma, kuća, željeznička postaja); virtualne igre.

Slijedi prikaz nekih igara navedenih u knjizi kojima možemo utjecati na razvoj govornih vještina, vještina slušanja i razumijevanja, uljudnog ponašanja, suradnje, i usvajanja novih spoznaja vezanih uz određenu temu.

Igra uloga (igrokaz)

Putovanje avionom

Nastavna jedinica o zračnom prometu može se odvijati u obliku igrokaza. Učenje i igranje uloga (putnici, pilot, kopilot, stjuardese) bit će olakšani ako se odvija u okruženju koje nalikuje unutrašnjosti aviona. Početnu ideju zadaje učitelj, no učenici su ti koji nadalje predlažu i uređuju razredno okruženje na temelju svojih iskustava ili prethodnih spoznaja. Učitelj i učenici postaju partneri u zajedničkoj aktivnosti. Prozori učionice postat će prozori aviona na koje učenici mogu zalijepiti oblake koje su sami izradili. Stolice se mogu posložiti u kolone, poput sjedalica u avionu. Umjesto džepova, na naslone stolica učenici mogu staviti prazne vrećice ili ih mogu sami izraditi. U njih mogu staviti literaturu koju će samostalno odabrati i čitati za vrijeme „putovanja“, plan izlaska iz aviona u slučaju opasnosti koji su prethodno samostalno izradili,... Učenici će odrediti i mjesto za pilota, kopilota, stjuardese... One mogu poslužiti doručak na kolicima iz školske kuhinje ili upoznati putnike s planom leta. Mogućnosti su mnogobrojne. Potrebno ih je prilagoditi dobi, specifičnostima učenika i nastavnim ciljevima.

Igre u kojima koristimo školsko okruženje

Umjesto sjedenja u razredu i promatranja makete čamca ili njegove skice umanjene veličine, s učenicima možemo na školskom igralištu kredom nacrtati obrise čamca u prirodnoj veličini. Učenici će „ući“ u čamac i utvrditi koliko je uistinu prostran. Igra otvara širok raspon aktivnosti.

Četvrto poglavlje daje nam opise navedenih tipova igara potkrijepljene studijama slučaja. U sažetku nailazimo na pitanja kojima se navodi učitelje na promišljanje o implementaciji navedenih igara u nastavnu praksu.

Peto poglavlje fokusirano je na ulogu učitelja i roditelja i ostalih odraslih u kreiranju i primjeni učenja temeljenog na igri. Autorice smatraju da svaki učitelj ima svoj osobni stav o tome što je to učenje temeljeno na igri i kako bi se ono trebalo primjenjivati u njegovom razredu. Na učiteljima je da odrede, sukladno dobnoj skupini djece, sadržajima i osobnim afinitetima, koje će uloge zauzeti u kreiranju određenih aktivnosti. Partnerski odnos učitelja i roditelja otvara vrata uključivanju roditelja u učenje i poučavanje kroz igru. U poglavlju nailazimo i na prijedlog pisma upućenog roditeljima kojim se pozivaju, sukladno svojim interesima, volji i sposobnostima na partnerski odnos i uključivanje u realizaciju planiranih nastavnih sadržaja. U nas,

primjere dobre prakse i poticanja partnerskog odnosa škole, roditelja i odraslih nalazimo u metodologiji rada Korak po korak.

Šesto poglavlje daje nam uvid u planiranje i organizaciju poučavanja učenja temeljenog na igri. Nastavni kurikulum i navedene premise odnosno uloge učenika temelji su početnog planiranja nastavnih situacija. Učenike treba uključiti u planiranje aktivnosti sukladno njihovim interesima. Potrebno je uvažavati individualne sposobnosti učenika, kulturni identitet te kreirati okruženje i aktivnosti u kojima će se svi učenici osjećati uspješnima. Dobra organizacija, ključ je uspjeha. Potrebno je odrediti mjesto i vrijeme održavanja aktivnosti, oblike rada, načine evaluacije i refleksije učenika na vlastito učenje te načine prezentacije urađenog. Pri kraju poglavlja autorice prilažu svrsishodan podsjetnik (chek listu) za planiranje aktivnosti.

Sedmo poglavlje otvara pitanje procjene rezultata procesa učenja i poučavanja temeljenog na igri. Procjenjuju se sposobnosti učenika, znanja, ponašanje, interes, uključenost i interakcija. Autorice navode niz metoda procjenjivanja sugerirajući upotrebu različitih metoda u skladu s individualnim pristupom djetetu čineći na taj način odmak od tradicionalnog procjenjivanja znanja koje se bazira na kogniciji i testovima znanja. Navedene usmene i pismene metode zasigurno će zaokupiti pozornost i naših učitelja praktičara (komentari učenika, refleksije učenika na vlastiti rad, razgovor o aktivnostima s predstavnikom grupe, procjena učenja u paru, pismo učitelju, grupne prezentacije uradaka, dnevnic, liste za procjenu socijalne interakcije učenika, itd.)

U osmom poglavlju autorice razmatraju temu inkluzije ističući potrebu za pružanjem mogućnosti učenja temeljenog na igri svim učenicima. Pri planiranju učenja temeljenog na igri potrebno je uvažavati individualan pristup svakom djetetu uvažavajući njegove specifičnost. Pri tome je važno osigurati uvjete učenja u kojima su isključene sve prepreke psihičke, emocionalne, kulturne, religiozne i kognitivne prirode. Svako od navedenih prepreka autorice pridaju posebnu pozornost. Zanimljivo je da autorice ukazuju i na „tihu“ djecu, onu koja se zbog svoje osobnosti ili nedostatka samopouzdanja u razredu ne usuđuju komunicirati niti javno nastupiti. Rad u malim grupama i strategije koje se primjenjuju učenjem kroz igru omogućit će takvoj djeci brži razvoj komunikacijskih vještina i samopouzdanja.

Prijelaz iz osnovne u srednju školu izuzetno je osjetljivo razdoblje za učenike. U devetom poglavlju autorice jasno podupiru stav o potrebi povezanosti nastavnih kurikuluma osnovne i srednje škole temeljenih na učenju kroz igru. Navedene uloge učenika o kojima autorice podrobnije pišu u drugom poglavlju, polazna su točka u planiranju učenja i poučavanja kroz igru na svim odgojno- obrazovnim razinama. Strategije učenja i poučavanja kojima su učenici usvajali znanja i vještine u osnovnoj školi trebale bi se nadalje razvijati u srednjoj školi sukladno predviđenim nastavnim

sadržajima. Vezu osnovne i srednje škole moguće je ostvariti i kroz zajednički projekt učenika. U prilog tome autorice navode studiju slučaja u kojoj je dat prikaz uloge učenika, tipova igara i aktivnosti učenika na razinama osnovne i srednje škole.

Kako učenje i poučavanje učiniti zanimljivim i poticajnim učenicima na svim dobnim razinama, od osnovne do srednje škole, osnovna je zamisao ove knjige. Pitanje je možemo li odgovoriti na potrebe djece i starijeg uzrasta odnosno prilagoditi učenje i poučavanje kroz igru njihovim zahtjevima i sposobnostima. Ova knjiga bit će motivacija svim učiteljima u osnovnim i srednjim školama koji u svoj rad žele unijeti promjene i svoje učionice učiniti mjestima na kojima učenici rado uče.

Sonja Ivić, dipl. uč.

- Babić, N., Golem, D., Jelčić, D., Đurić, I. Belas, K. i Antonija, V. (2007.). Dveri riječi 6, priručnik za učiteljice/učitelje hrvatskoga jezika za 6. razred osnovne škole. Zagreb: Profil.
- Cindrić, D. i Polak, S. (2008.). Matematičke priče 1, priručnik za učitelje za nastavu matematike u prvom razredu osnovne škole. Zagreb: Profil.
- Miklec, D., Prtajin, G. i Jakovljević - Rogić, S. (2013.). Moj sretni broj 1, priručnik matematike za učitelje/učiteljice u 1. razredu osnovne škole. Zagreb: Školska knjiga.
- Svedrec, R. i Radović, N. (2003.). Matematika 5, priručnik za nastavnike. Zagreb: Profil.
- Ujčić - Čučak, K., Krmpotić, M., i Ivić, S. (2010.). Zlatna vrata 2, priručnik za učitelje u 2. razredu osnovne škole. Zagreb: Školska knjiga.

